

Elektrik Piyasasında Lisanssız Elektrik Üretimi

**Serhat ESER
Enerji Uzmanı**

**Enerji Üretiminde Yerel Tercihler
10/05/2016-Çanakkale**

Mevzuat

- 4628 sayılı Elektrik Piyasası Kanununun 3 üncü maddesinin ikinci ve üçüncü fıkraları,
- 5346 sayılı Yenilenebilir Enerji Kaynaklarının Elektrik Üretimi Amaçlı Kullanımına İlişkin Kanunu (YEK Kanunu) 'nun 6/A maddesi ile ;
“Muafiyetli üretim” başlığı altında; başvuru ve satışa ilişkin düzenlemeler getirildi.
- Bu düzenlemelere paralel olarak 21/07/2011 (02/10/2013) tarihinde Elektrik Piyasasında Lisanssız Elektrik Üretimine İlişkin Yönetmelik,
- Yönetmelikte yer verilmeyen teknik ve idari usuller, 10/03/2012 (02/10/2013) tarihinde yayımlanan Elektrik Piyasasında Lisanssız Elektrik Üretimine İlişkin Yönetmeliğin Uygulanmasına Dair Tebliğ” ile düzenlendi.
- 30 Mart 2013 tarihli ve 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanununun 14 üncü maddesinde lisanssız yürütülebilecek faaliyetler düzenlenmiştir.
- 14/4: ‘Bu kişilerin sisteme bağlanmasına ilişkin teknik usul ve esaslar ile satışa, başvuru yapılmasına ve denetim yapılmasına ilişkin usul ve esaslar Kurum tarafından çıkarılan yönetmelikle düzenlenir.’
- Lisanssız Yönetmelik ve Tebliğ; 2 Ekim 2013 tarihli Resmî Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.
- Lisanssız Yönetmelik ve Tebliğ; 23 Mart 2016 tarihinde değişiklik yapılmıştır.

Kurulu Güç Genel

YAKIT CİNSLERİ	31 MART 2016 SONU İTİBARIYLA		
	KURULU GÜÇ MW	KATKI %	SANTRAL SAYISI ADET
FUEL-OİL + NAFTA + MOTORİN	446,0	0,6	17
TAŞ KÖMÜRÜ + LİNYİT + ASFALTİT	9.848,4	13,3	30
İTHAL KÖMÜR	6.064,2	8,2	9
DOĞALGAZ + LNG	21.153,1	28,6	237
BİYOKÜTLE	235,0	0,3	56
ATIK+ATIKISI+PİROLİTİK YAĞ	118,3	0,2	69
ÇOK YAKITLILAR KATI+SIVI	667,1	0,9	23
ÇOK YAKITLILAR SIVI+D.GAZ	3.684,0	5,0	46
JEOTERMAL	647,9	0,9	22
HİDROLİK BARAJLI	19.293,3	26,1	110
HİDROLİK AKARSU	6.863,2	9,3	454
RÜZGAR	4.593,4	6,2	116
TERMİK (LİSANSSIZ)	59,7	0,1	27
RÜZGAR (LİSANSSIZ)	8,0	0,0	14
GÜNEŞ (LİSANSSIZ)	357,7	0,5	492
TOPLAM YENİLENEBİLİR	31.998,5	43,2	1.264,0
TOPLAM	74.039,4	100,0	1.722

Çanakkale Kurulu Güç-1

Yıl	Muhatap Adı	Tesis Adı	Şehir	Yakıt Türü	YEK	Ünite Adı	İşletmeye Geçiş Tarihi	Kurulu Güç (MWe)
2003	EÜAŞ	Çan	ÇANAKKALE	Yerli Kömür	DEĞİL	Ünite-1-2	01.08.2003	320,00
2007	DOĞAL ENERJİ ELEKTRİK ÜRETİM ANONİM ŞİRKETİ	Burgaz	ÇANAKKALE	Rüzgar	YEK	1-2-3-4-5	15.08.2007	4,00
2008	DOĞAL ENERJİ ELEKTRİK ÜRETİM ANONİM ŞİRKETİ	Burgaz	ÇANAKKALE	Rüzgar	YEK	6-7...-18	08.05.2008	10,90
2009	ALİZE ENERJİ ELEKTRİK ÜRETİM ANONİM ŞİRKETİ	Çamseki	ÇANAKKALE	Rüzgar	YEK	Ünite-1-11	24.06.2009	20,80
2009	ENERJİSA ENERJİ ÜRETİM ANONİM ŞİRKETİ	Çanakkale RES	ÇANAKKALE	Rüzgar	YEK	Ünite-1-13	21.06.2009	27,60
2010	GARET ENERJİ ÜRETİM VE TİCARET ANONİM ŞİRKETİ	Sares RES	ÇANAKKALE	Rüzgar	YEK	T-1-6	22.12.2010	16,50
2010	TUZLA JEOTERMAL ENERJİ ANONİM ŞİRKETİ	Tuzla	ÇANAKKALE	Jeotermal	YEK	Ünite-1	13.01.2010	7,50
2011	AYRES AYVACIK RÜZGAR ENERJİSİNDEN ELEKTRİK ÜRETİM SANTRALI LİMİTED ŞİRKETİ	Ayres	ÇANAKKALE	Rüzgar	YEK	Ünite-1	23.10.2011	5,00
2011	GARET ENERJİ ÜRETİM VE TİCARET ANONİM ŞİRKETİ	Sares RES	ÇANAKKALE	Rüzgar	YEK	T-7-9	10.03.2011	8,25

Çanakkale Kurulu Güç-2

2011	İÇDAŞ ELEKTRİK ENERJİSİ ÜRETİM VE YATIRIM ANONİM ŞİRKETİ	İÇDAŞ	ÇANAKKALE İthal Kömür	DEĞİL	Ünite-1-2	15.12.2011	1.200,00
2013	AKÇANSA ÇİMENTO SANAYİ VE TİCARET ANONİM ŞİRKETİ	Akçansa Çanakkale Atık Isı	ÇANAKKALE Proses Atık Isısı	DEĞİL		01.03.2013	15,20
2015	FUATRES ELEKTRİK ÜRETİM ANONİM ŞİRKETİ	Koru	ÇANAKKALE Rüzgar	YEK	Ünite-1-4	22.04.2015	16,50
2015	FUATRES ELEKTRİK ÜRETİM ANONİM ŞİRKETİ	Koru	ÇANAKKALE Rüzgar	YEK	Ünite-5-10	08.05.2015	33,50
2015	FUATRES ELEKTRİK ÜRETİM ANONİM ŞİRKETİ	Koru	ÇANAKKALE Rüzgar	YEK	Ünite-11	22.05.2015	13,20
2015	İÇDAŞ ÇELİK ENERJİ TERSANE VE ULAŞIM SANAYİ ANONİM ŞİRKETİ	İçdaş Biga RES	ÇANAKKALE Rüzgar	YEK	Ünite-1-10	16.10.2015	51,20
2015	MTN ENERJİ ELEKTRİK ÜRETİM SANAYİ TİCARET LİMİTED ŞİRKETİ	Babadere JES	ÇANAKKALE Jeotermal	YEK	Ünite-1	27.10.2015	8,00
2015	PAPAĞAN GIDA LTD. ŞTİ.	Lisanssız	ÇANAKKALE Güneş	YEK		2015	0,18
2015	KIVAM GIDA A.Ş.	Lisanssız	ÇANAKKALE Rüzgar	YEK		2015	0,5
2016	İÇDAŞ ÇELİK ENERJİ TERSANE VE ULAŞIM SANAYİ ANONİM ŞİRKETİ	İçdaş Biga RES	ÇANAKKALE Rüzgar	YEK	Ünite-1	22.01.2016	8,80
						TOPLAM	1.767,63
						YEK TOPLAM	232,43

Lisanssız Yürütülebilecek Faaliyetler

1- İmdat grupları ve iletim ya da dağıtım sistemiyle bağlantı tesis etmeyen üretim tesisi

2- Kurulu gücü azami 1 MW'lık yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı üretim tesisi

3- Belediyelerin katı atık tesisleri ile arıtma tesisi çamurlarının bertarafında kullanılmak üzere kurulan elektrik üretim tesisi

4- Mikrokojenerasyon tesisleri ile Bakanlıkça belirlenecek verimlilik değerini sağlayan kojenerasyon tesisleri

5- Ürettiği enerjinin tamamını iletim veya dağıtım sistemine vermeden kullanan, üretimi ve tüketimi aynı ölçüm noktasında olan, yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı üretim tesisi

6- Sermayesinin yarısından fazlası belediyeye ait olan tüzel kişilerce, belediyeler tarafından işletilen su isale hatları ile atık su isale hatları üzerinde kurulacak üretim tesisleri

Genel Esaslar

- *Kurulacak üretim tesisi bir tüketim tesisi ile ilişkilendirilmiştir.*
- *Üretim ve tüketim tesislerinin aynı dağıtım bölgesi içinde olması gereklidir.*
- *Başvurular hidrolik tesisler için il özel idaresine, diğerleri için dağıtım şirketi veya OSB'lere yapılacaktır.*
- *Lisanssız üreticiler PMUM(EPIAŞ) ve YEKDEM mekanizması ile doğrudan muhatap değildir.*
- *Rüzgar ve güneş enerjisine dayalı başvurularda YEGM'nin teknik değerlendirme raporu olumlu ise bağlantı anlaşması çağrı mektubu verilebilir.*

LİSANSSIZ ÜRETİM KAPSAMINA GİREN TESİSLER İÇİN ÖZET TABLO

	Üretim Tesisi Tipi	Kurulu Güç Sınırı	Üretim Tesisinin Bağlantısı	İhtiyaç Fazlası Enerjinin Değerlendirilmesi
1	İmdat grupları ve iletim ya da dağıtım sistemiyle bağlantı tesis etmeden izole çalışan üretim tesisleri	Yok	İzole	-
2	Yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı üretim tesisleri	1 MW	Dağıtım	5346 sayılı Kanun eki I sayılı Cetvel ilgili kaynak fiyatlarından görevli tedarik şirketi aracılığıyla YEKDEM kapsamında 10 yıl değerlendirilir.
3	Mikrokojenerasyon tesisi	100 kW	Dağıtım	5346 sayılı Kanun eki I sayılı Cetvel en düşük fiyattan görevli tedarik şirketi tarafından satın alınır.
4	Bakanlıkça belirlenecek verimlilik değerini sağlayan kategorideki kojenerasyon tesisleri	Yok	İletim veya dağıtım	Sisteme enerji vermemesi esastır. Verilmesi halinde herhangi bir bedel ödenmeksizin YEKDEM kapsamında değerlendirilir.
5	Belediyelerin katı atık tesisleri ile arıtma tesisi çamurlarının bertarafında kullanılmak üzere kurulan tesislerinden <u>yenilenebilir kaynaklara dayalı</u> üretim yapan tesisler	Yok	Dağıtım	5346 sayılı Kanun eki I sayılı Cetvel ilgili kaynak fiyatlarından görevli tedarik şirketi aracılığıyla YEKDEM kapsamında 10 süreyle değerlendirilir.
6	Belediyelerin katı atık tesisleri ile arıtma tesisi çamurlarının bertarafında kullanılmak üzere kurulan tesislerinden <u>yenilenebilir kaynaklar dışında kaynaklara dayalı</u> üretim yapan tesisler	Yok	Dağıtım	5346 sayılı Kanun eki I sayılı Cetvel en düşük fiyattan görevli tedarik şirketi tarafından satın alınır.
7	Ürettiği enerjinin tamamını iletim veya dağıtım sistemine vermeden kullanan, üretimi ve tüketimi aynı ölçüm noktasında olan, yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı üretim tesisleri	Yok	İletim veya dağıtım	Sisteme enerji verilmemesi esastır. Verilmesi halinde, enerjiye herhangi bir bedel ödenmeksizin YEKDEM kapsamında değerlendirilir.
8	Sermayesinin yarısından fazlası doğrudan veya dolaylı olarak belediyeye ait olan tüzel kişilerce, belediyeler tarafından işletilen su isale hatları ile atık su isale hatları üzerinde teknik imkânın olması ve DSİ tarafından uygun bulunması hâlinde kurulan üretim tesisi	Yok	Dağıtım	5346 sayılı Kanun eki I sayılı Cetvel ilgili kaynak fiyatlarından görevli tedarik şirketi aracılığıyla YEKDEM kapsamında 10 süreyle değerlendirilir.

Tüketim Birleştirme

Tüketim birleştirme kapsamında;

- *Aynı bağlantı noktasına bağlanan veya tüketimleri tek bir ortak sayaçtan ölçülebilen kişiler elektrik enerjisi için tüketimlerini birleştirerek Yönetmelik kapsamında üretim tesisi ya da tesisleri kurabilirler,*
- *Tüketim birleştirmenin İmar Kanunu'na göre tek bir inşaat ruhsatı olan yapılarda, onaylı imar projesi üzerinden de yapılabileceği,*
- *Aynı gerçek veya tüzel kişinin uhdesindeki farklı abone gruplarındaki tüketim noktalarının tüketimlerinin birleştirilebileceği,*
- *Mevcut tüketim birleştirme başvurularından, Yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarihten önce dağıtım şirketi veya OSB ile bağlantı anlaşması imzalamış olan kişilerin haklarının korunacağı,*

Hidrolik Başvuruları

Hidrolik kaynaklara dayalı başvurulara ilişkin olarak;

- ✓ *Bu bağlamda, “Elektrik Piyasasında Üretim Faaliyetinde Bulunmak Üzere Su Kullanım Hakkı Anlaşması İmzalanmasına İlişkin Usul Ve Esaslar Hakkında Yönetmelik” (Su Kullanım Hakkı Yönetmeliği) 21 Şubat 2015 tarihli ve 29274 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.*
- ✓ *İlgili yönetmelik ile hidrolik kaynaklara dayalı lisanssız üretim faaliyeti kapsamında yalnızca, “Belediyeler tarafından içme suyu maksatlı kullanılmakta olan barajlar, su isale hatları ile atık su isale hatları üzerinde lisanssız üretim tesisleri kurulabilmesine ilişkin usul ve esaslar” düzenlenmiştir.*

Hidrolik Başvuruları

Hidrolik kaynaklara dayalı başvurulara ilişkin olarak;

İlgili başvurular için Lisanssız Üretim Yönetmeliği ekinde yer alan; Ek-2: Başvuru Dilekçesi ve Ek-1: Lisanssız Üretim Bağlantı Başvuru Formu ile tesisin kurulacağı yerin İl Özel İdaresine, İl Özel İdaresi bulunmayan yerlerde ilgili Valilik Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlıklarına başvuruda bulunulması,

Başvuru dosyası ekinde, Su Kullanım Hakkı Yönetmeliği'nin "Müracaat esasları" başlıklı 6 ncı maddesinde yer alan belgelerin yer alması gerekmektedir.

Diğer Düzenlemeler

- *Lisanssız elektrik üretim tesisleri ve bağlantı hatları projelerin onay ve kabul işlemleri için TEDAŞ görevlendirilmiştir.*
- *Yönetmelik ve Tebliğ kapsamında kurulan tesislerde üretilen enerji serbest piyasada satılamaz.*
- *İlgili fatura dönemi için yapılacak toplam ödeme; YEK kanunu 1 sayılı Cetvel fiyatlarından elde edilen değerdir.*

Hazine Arazileri

- *Hazine arazilerinde lisanssız üretim tesisleri kurulmasına ilişkin 7 Şubat 2014 tarihli ve 362 sayılı Milli Emlak Tebliği yayımlanmıştır.*
- *Ancak, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'nın 02/09/2014 tarihli yazısı ile Kamu Kurum ve Kuruluşları dışında hazine arazileri üzerinde lisanssız üretim tesisi kurulmasına izin verilmeyeceği ifade edilmiştir.*

Yenilikler

- *Şeffaflık,*
- *Bağlantı kapasite tablosunun güncel tutulması her ayın 25 ine kadar web adreslerinin “lisanssız üretim” başlığı altında yayımlanması,*
- *Bilgilendirmeye özen gösterilmesi*
- *Ayrıca, TEİAŞ Genel Müdürlüğü tarafından aylık olarak güncellenen lisanssız üretim kapasite tahsisine ilişkin tablo, aylık olarak TEİAŞ web sitesinde “Duyurular” başlığı altında yayımlanmaktadır.*

Yenilikler

- Yeni kapasite ortaya çıkması halinde, TEİAŞ tarafından ilan(**Yatırım**)
- Yeni kapasite ortaya çıkması halinde, TEİAŞ tarafından ilan(**Başvuru Düşmesi Nedeniyle**)
- İlgili kapasitelere ilişkin başvurular, ancak ilan tarihinden itibaren **üç ay** sonra alınmaya başlanır

Kooperatifler

Yönetmelik Madde 6/11:

Kooperatifler, kooperatif birlikleri ve kooperatif merkez birlikleri vasıtasıyla kurulan tesisler için yapılan tüketim birleştirmelerinde yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı kuracakları üretim tesisleri için onuncu fıkra kapsamında yapılacak tahsisler, kooperatiflerin, kooperatif birliklerinin ve kooperatif merkez birliklerinin ortak sayıları ve tüketim ihtiyaçları ile orantılı olarak belirlenir. Bu çerçevede ortak sayısına bağlı olarak ve her bir tüketim tesisi ile ilişkilendirilen üretim tesisinin kurulu gücü 1 MW'ı geçmeyecek şekilde;

a) 100 ortaklı kooperatifler, kooperatif birlikleri ve kooperatif merkez birlikleri için 1 MW'a kadar,

b) 100'den fazla 500'e kadar ortaklı kooperatifler, kooperatif birlikleri ve kooperatif merkez birlikleri için 2MW'a kadar,

c) 500'den fazla 1000'e kadar ortaklı kooperatifler, kooperatif birlikleri ve kooperatif merkez birlikleri için 3MW'a kadar,

d) 1000'den fazla ortağı olan kooperatifler, kooperatif birlikleri ve kooperatif merkez birlikleri için 5 MW'akadar, tahsis yapılabilir.

Kooperatif

Yönetmelik 7/11:

Avrupa Birliđi Katılım Öncesi Yardım Aracı bileşenlerine dahil **hibe programları kapsamında**; yenilenebilir enerji kaynağına dayalı, sadece kendi elektrik enerjisi ihtiyacını karşılamak üzere bağlantı sözleşme gücünü geçmeyecek şekilde;

a) Tarım ve kırsal kalkınma amaçlı kurulu gücü azami 300 kW olan üretim tesisi ile tüketim tesisinin aynı bağlantı noktasında olduğu projeler,

b) Köy İdareleri, Belediyeler, İl Özel İdareleri, Tarıma Dayalı İhtisas Organize Sanayi Bölgeleri, 26/5/2005 tarihli ve 5355 sayılı Mahallî İdare Birlikleri Kanunu ve 18/4/1972 tarihli ve 1581 sayılı Tarım Kredi Kooperatifleri ve Birlikleri Kanunu kapsamında kurulan **birlikler ve kooperatifler** tarafından geliştirilen projeler,

sekizinci fıkrada tahsis edilen kapasite kapsamında değerlendirilir. Bu fıkra kapsamında kapasite tahsisi yapılacak başvuru sahipleri, ilgili Şebeke İşletmecisine Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu veya ilgili diğer kurum ve kuruluşların merkez teşkilatı tarafından verilen Avrupa Birliđi Katılım Öncesi Yardım Aracı bileşenlerine dahil hibe programları kapsamında hibeden yararlandırılacağına dair belgeyi ilgili Şebeke İşletmecisine sunar. Söz konusu başvuru sahibine, mevzuatta yer alan başvuruya ilişkin yükümlülüklerin de yerine getirilmesi halinde ilgili Şebeke İşletmecisi tarafından Bağlantı Anlaşması Çağrı Mektubu verilir. Bu fıkra kapsamında kapasite tahsisi yapılacak başvurular için ilgili Şebeke İşletmecisi ile Bağlantı Anlaşması imzalanır. Söz konusu hibe programları kapsamında hibeden yararlandırılmaya hak kazanıldığına dair sözleşme, Bağlantı Anlaşmasının imzalanmasını müteakiben otuz gün içerisinde başvuru sahibi tarafından ilgili Şebeke İşletmecisine sunulur, ilgili belgenin sunulmaması halinde Bağlantı Anlaşması iptal edilir.

Kooperatif

Tüketim birleştirme için birinci fıkrada yer alan aynı bağlantı noktasına bağlı olma veya elektrik enerjisi tüketimlerinin tek bir ortak sayaç ile ölçülebilmesi şartı; organize sanayi bölgeleri tüzel kişilikleri ile katılımcıları, kooperatifler, kooperatif birlikleri, kooperatif merkez birlikleri vasıtasıyla kurulan tesisler için yapılan tüketim birleştirme ve sulama birliklerinin DSi ile oluşturduğu tüketim birleştirmeleri için aranmaz.

Yenilikler

- ❑ 10 kW'a kadar üretim tesislerinin yaygınlaştırılması

Yenilikler

- ❑ TEİAŞ TM kapasite artışlarında TEİAŞ ve EDAŞ'lara ilişkin düzenleme
- ❑ Bağlanılacak mesafe sınırlaması

Kilometre Kontrol
0+000

Kilometre Kontrol
5+000

Yenilikler

- Dağıtım bölgesi dışında bağlantı yapılamayacağı
- Proje onaylarınının internetten ilanı
- Bağlanabilirlik oranı
- AB Fonları ile ilgili düzenlemeler
- OSB'lerde ihtiyaç fazlası enerjinin aynı kişiye ait tüketim tesislerinde tüketilebilmesi

Yenilikler

- Tüketim birleştirmede kolaylık
- Şebeke işletmecilerinin düzenli olarak piyasayı bilgilendirmesi, Bağlantı görüşü bilgileri
- Tarımsal sulama
- Geçici kabulü yapılmayan trafo merkezi ve enerji nakil hattı için başvuru alınmaması

Beklentiler

Sektörün daha hızlı gelişiminin sağlanması için lisanssız üretim tesisleri için;

Proje onayı ve geçici kabulün daha hızlı yapılabilmesinin sağlanması,

GES'lerin kurulacağı saha için imar yaptırılmasının şart koşulduğu ve ilgili belediyelerce imar için yüksek bedeller talep edildiği, bu durumun yatırım ortamını olumsuz etkilediği, bu kapsamda yeni düzenlemelere ihtiyaç olduğu

Lisanssız üretimin, desteklemenin sona erdiği on yıldan sonra nasıl değerlendirileceğine ilişkin bir düzenleme bulunmamaktadır.

Bu belirsizliğin giderilmesi yönünde yeni bir mevzuat düzenlemesine ihtiyaç olduğu değerlendirilmektedir.

İlginiz için teşekkürler!

Tel:0312 201 4141

e-posta: seser@epdk.org.tr

www.epdk.org.tr